

Mariusz Jerzy Golecki¹

Uniwersytet Łódzki

Profesor Tomasz Bekrycht (1970–2021)

W dniu 11.03.2021 r. niespodziewanie odszedł od nas dr hab. prof. UŁ Tomasz Bekrycht, prodziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego ds. Nauki, wysoko ceniony teoretyk i filozof prawa, wybitny artysta i humanista, znany nie tylko w kraju, ale także za granicą.

Tomasz Bekrycht urodził się 1.10.1970 r. w Zgierzu. Po ukończeniu w 1985 r. Szkoły Podstawowej nr 1 w Zgierzu, rozpoczął naukę w Państwowym Liceum Muzycznym im. H. Wieniawskiego w Łodzi. Następnie w latach 1989–1994 studiował w Akademii Muzycznej im. G. i K. Baciewiczów w Łodzi, gdzie 9.12.1994 r. uzyskał tytuł magistra sztuki.

W latach 1996–2002 studiował na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, uzyskując 22.05.2002 r. tytuł magistra prawa. W latach 2002–2007 odbył studia doktoranckie na WPiA UŁ zakończone obroną pracy doktorskiej pt. *Ontologia prawa w fenomenologii Adolfa Reinacha* oraz nadaniem stopnia doktora nauk prawnych przez Radę Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. Promotorem pracy doktorskiej był prof. dr hab. Marek Zirk-Sadowski, zaś recenzentami pracy byli prof. dr hab. dr h.c. mult. Jerzy Stelmach oraz prof. dr hab. Antoni Kość SVD. W dniu 17.06.2016 r. prof. T. Bekrycht uzyskał stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk prawnych w dyscyplinie prawo nadany uchwałą Rady WPiA UŁ. Od 2005 r. był zatrudniony na Uniwersytecie Łódzkim kolejno na stanowiskach: asystenta, adiunkta, profesora nadzwyczajnego, profesora uczelni. Aktywnie uczestniczył w życiu akademickim, pełniąc różne funkcje oraz zajmując różne stanowiska na uczelni. Był sekretarzem, następnie członkiem, a także przewodniczącym Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej (2006–2021), a w październiku 2020 r. objął stanowisko Prodziekana Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego ds. Nauki.

Profesor T. Bekrycht był niezwykle ciekawym człowiekiem o rozległych zainteresowaniach i licznych talentach. Jednym z takich obrazów, które pozostaną w naszej pamięci będzie zapewne ten, gdy po długich i intensywnych dyskusjach na temat filozofii prawa sięgał niekiedy po trąbkę, na której grał znakomicie, przez długi czas także zawodowo. Warto przypomnieć, że był wybitnym wirtuozem przez osiem lat (1990–1998) zatrudnionym na stanowisku muzyka orkiestrowego (trąbka I gł.) w Teatrze Muzycznym w Łodzi.

¹ ORCID: 0000-0003-1394-0096. Adres e-mail: mgolecki@wpia.uni.lodz.pl

Pozostając wrażliwy na piękno, równocześnie poświęcił życie zawodowe na zgłębianie tajemnicy dobra, coraz bardziej oddając się filozofii prawa oraz etyce.

Początek jego zainteresowań badawczych należy wiązać z Kantonowską filozofią prawa, która stała się przedmiotem jego pracy magisterskiej pt. *Liberalna koncepcja prawa w filozofii Kanta* przygotowanej pod kierunkiem prof. Marka Zirka-Sadowskiego². Praca ta koncentrowała się na ukazaniu poglądów Immanuela Kanta, przedstawionych z perspektywy teorii poznania i nauki o moralności, stanowiąc ilustrację tezy, zgodne z którą przewodnim pojęciem Kantowskiej filozofii prawa jest idea wolności zagwarantowanej poprzez stworzenie gwarancji prawnych stanowiących ograniczenie arbitralnego przymusu. Szczególny przedmiot zainteresowania prof. Tomasza Bekrychta stanowiła relacja między wolnością zewnętrzną a prawem pozytywnym urzeczywistniona w wizji państwa prawnego, zrealizowanego współcześnie jako porządek prawny ukształtowany na wzór systemu dedukcyjnego. Rozważania poświęcone tej problematyce stanowiły stałe tło dla późniejszych jego prac, począwszy od artykułu pt. *Kant: Die Kritik der Konzeption des Naturrechts* poprzez szereg publikacji poświęconych prawom człowieka oraz relacji prawa i moralności³, a skończywszy na monografii poświęconej transcendentálnym podstawom prawa stanowiącej jego rozprawę habilitacyjną⁴. Cel tej ostatniej pracy, stanowiącej niejako zwieńczenie wcześniejszych rozważań na temat transcendentálnych podstaw prawa, stanowiło przedstawienie fenomenu prawa pozytywnego w odniesieniu do uzasadnienia metafizycznego i ontologicznego. Tym samym praca ta koncentrowała się wokół kwestii warunków możliwości istnienia prawa. Profesor Bekrycht postawił w niej tezę, zgodnie z którą nieuchwytność pojęciowa prawa pozytywnego zasadza się na sprzeczności pomiędzy ideą wolności a ideą konieczności, przy czym zauważył także, że wolność zapewnia nam wybór, a życie możliwość realizacji tego wyboru za cenę samoograniczenia. Co za tym idzie, fenomen prawa pozytywnego ujawnia zdaniem prof. T. Bekrychta syntezę tego, czego nie da się pogodzić: idei wolności z jednej oraz konieczności – z drugiej strony.

Drugi niezwykle istotny nurt badań prof. T. Bekrychta stanowiła fenomenologia prawa, w szczególności zaś analiza poglądów filozoficznoprawnych Adolfa Reinacha. Problematyce tej poświęcił wspomnianą już pracę doktorską, stanowiącą pierwsze całościowe opracowanie filozofii prawa A. Reinacha w literaturze polskiej⁵. Praca ta prezentowała w sposób kompleksowy, a zarazem niezwykle wnikliwy zagadnienia znajdujące się poniekąd na styku fenomenologii oraz filozofii analitycznej. Koncepcja apriorycznych podstaw prawa cywilnego w ujęciu A. Reinacha, zdaniem Profesora, stanowiła projekt badawczy mający na celu rekonstrukcję teorii aktów mowy oraz jej zastosowanie do analizy problemów z zakresu dogmatyki prawa cywilnego. Praca ta dotyczyła także problemu relacji pomiędzy apriorycznymi podstawami prawa a prawem pozytywnym, w pewien sposób antycypując także późniejsze ustalenia zawarte w rozprawie habilitacyjnej poświęconej transcendentálnej filozofii prawa. Wyjątkowe osiągnięcie

² T. Bekrycht, *Liberalna koncepcja prawa w filozofii Kanta*, Łódź 2002, maszynopis niepublikowany.

³ T. Bekrycht, *Kant: Die Kritik der Konzeption des Naturrechts*, w: T. Machalova (red.), *Pravne filosoficky odkaz I. Kanta a současne pravni mysleni*, Brno 2004, s. 40–47; T. Bekrycht, *On the Possibility of Justifying the Idea of Human Rights*, w: M. Zirk-Sadowski, B. Wojciechowski, K. Cern (red.), *Towards Recognition of Minority Groups. Legal and Communication Strategies*, Nowy Jork 2014; T. Bekrycht, *Prawo pozytywne – faktyczność i obowiązywanie – przemoc i przymus*, „Principia” 2015/61–62, s. 177–203; T. Bekrycht, *The Idea of Positive Law: Immanuel Kant's Transcendental Argument*, „AVANT” 2019/1, s. 147–157.

⁴ T. Bekrycht, *Transcendentálna filozofia prawa. O zewnętrznym obowiązywaniu i uzasadnieniu istnienia prawa*, Łódź 2015.

⁵ T. Bekrycht, *Aprioryczność prawa. Ontologia prawa w fenomenologii Adolfa Reinacha*, Warszawa 2009.

prof. T. Bekrychta stanowią również opracowania polskich przekładów dzieł Adolfa Reinacha oraz Edmunda Husserla⁶. Z pewnością prof. T. Bekrycht zostanie zapamiętany jako wybitny znawca fenomenologii prawa, a jego liczne prace poświęcone temu nurtowi na trwałe wpisały się do historii polskiej filozofii prawa⁷.

Problematyka transcendentalizmu i fenomenologii prawa nie wyczerpywała jednak zainteresowań badawczych prof. T. Bekrychta, który pozostawił po sobie także publikacje poświęcone logice, zagadnieniom metodologii prawa, prawu konstytucyjnemu czy podatkowemu. Był autorem licznych prac z zakresu metodologii nauk prawnych, ontologii i epistemologii prawa oraz semiotyki i pragmatyki logicznej, odważnym badaczem, który nie wahał się przedstawiać w nowy sposób także najtrudniejszych problemów filozofii prawa. Dorobek prof. T. Bekrychta należy uznać za bardzo rozległy. Ogółem obejmuje on 30 monografii i rozdziałów w monografiach, 3 tłumaczenia, 2 sprawozdania, a także 24 artykuły opublikowane, w znacznej mierze w językach obcych, w renomowanych wydawnictwach międzynarodowych takich jak: Brill, Wolters Kluwer, C.H. Beck, Ashgate czy P. Lang. Poza publikacjami, działalność naukowa prof. T. Bekrychta przejawiała się w bardzo aktywnym uczestnictwie w międzynarodowych i krajowych wydarzeniach naukowych, w czasie których dał się poznać jako znakomity prelegent i wnikliwy dyskutant. Był również wieloletnim redaktorem serii wydawniczej „Jurysprudencja”, sekretarzem czasopisma „Acta Universitatis Lodzianis. Folia Iuridica”, redaktorem tematycznym czasopisma „Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna” oraz członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej – Sekcji Polskiej IVR. Zawsze bardzo zaangażowany w pracę redakcyjną dbał o wysoki poziom naukowy publikacji, a jednocześnie znany był z życzliwości i otwartości wobec innych naukowców a także wobec studentów.

Profesor Tomasz Bekrycht był przy tym laureatem nagrody w IV Konkursie im. Profesora Zygmunta Ziemińskiego za najlepsze rozprawy doktorskie i habilitacyjne oraz trzech indywidualnych nagród Rektora UŁ za osiągnięcia naukowe i dydaktyczno-wychowawcze. Charakterystyczne dla jego akademickiej sylwetki było wielkie przywiązanie do pracy dydaktycznej ze studentami. Filozofia prawa z pewnością stanowiła jego pasję, którą dzielił się z innymi, a zwłaszcza ze studentami, będąc doświadczonym i niezwykle zaangażowanym dydaktykiem, dwukrotnie odznaczonym indywidualną nagrodą Rektora UŁ za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze (w 2007 i 2008 r.). Ponadto od 2009 r. opiekował się Studenckim Kołem Teorii, Filozofii i Socjologii Prawa działającym przy Katedrze Teorii i Filozofii Prawa Wydziału Prawa i Administracji UŁ. W 2012 r. uzyskał Certyfikat Polskiego Uniwersytetu Wirtualnego w zakresie Metodyk Zdalnego Nauczania Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi. Należy podkreślić, że prof. Bekrycht był pasjonatem dobrej dydaktyki. Swoim zaangażowaniem i entuzjazmem potrafił skłonić studentów do poświęcenia się pracy naukowej, a ostatnia

⁶ A. Reinach, *Aprioryczne podstawy prawa cywilnego*, Kraków 2009; E. Husserl, *Fenomenologia* [„Encyklopedia Brytyjska”: wersja 1], „Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna” 2015/2, s. 102–121. Ta ostatnia praca stanowi przekład bardzo ważnego artykułu E. Husserla: E. Husserl, „Der Encyclopaedia Britannica Artikel” Erster Entwurf, w: *Husserliana, Edmund Husserl, Gesammelte Werke*, t. 9; *Phänomenologische Psychologie*, Haga 1962, s. 237–255.

⁷ Por. T. Bekrycht, *Fenomenologia prawa*, w: J. Hołówka, B. Dziobkowski, *Filozofia prawa. Normy i fakty*, Warszawa 2020, s. 344–368; T. Bekrycht, *Fenomenologia prawa*, w: *Wielka Encyklopedia Prawa*, t. 7: *Teoria i filozofia prawa*, A. Bator, J. Zajadło, M. Zirk-Sadowski (red.), Warszawa 2016, s. 288–291; T. Bekrycht, *Totożność a rozdielność fenomenologicznych pojmů práva*, w: M. Večeřa M. Hapla (red.), *Weyrovny dny právní teorie 2017 (Sborník z konference)*, Brno 2017, s. 252–265; T. Bekrycht, *Metafyzyka pozytywizmu prawniczego w świetle fenomenologii prawa*, „AVANT” 2018/1, s. 21–29; T. Bekrycht, *Fenomenologia – wprowadzenie w lekturę tekstu Edmunda Husserla „Phänomenologie („Der Encyclopaedia Britannica Artikel)”*, „Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna” 2015/2, s. 92–101.

publikacja, której był współautorem, to podręcznik adresowany właśnie do nich, podobnie jak dwa wcześniejsze opracowania z zakresu logiki prawniczej, które stanowią bardzo przydatną pomoc dydaktyczną i rzetelne opracowanie stanowiące bezcenne wprowadzenie do tego przedmiotu⁸.

W wielu rozmowach z prof. T. Bekrychtem przewijał się jeden temat – dobro. Działalność Profesora, szczególnie w ostatnim czasie, wykraczała daleko poza ramy pracy naukowej. Dane mu było nie tylko o dobru rozważać, nie tylko dobro kontemplować, ale także dobro czynić zarówno w wymiarze prywatnym, jak i publicznym. Od 2019 r. współpracował bardzo aktywnie z Biurem Rzecznika Finansowego, gdzie pełnił odpowiedzialne funkcje, będąc Dyrektorem Wydziału Edukacji i Komunikacji, a później Dyrektorem Wydziału Studiów i Analiz. Skutecznie i z nadzwyczajną pasją realizował misję i wizję tego urzędu, zwłaszcza w zakresie edukacji finansowej oraz współpracy międzynarodowej. Koordynował pracę ekspertów w ramach Doradczego Komitetu Naukowego. Wziął na siebie zadanie stworzenia zupełnie nowej jednostki organizacyjnej w ramach Biura Rzecznika Finansowego – Wydziału Edukacji i Komunikacji, a także opracowania założeń i kierunków edukacji finansowej Biura Rzecznika Finansowego. Był wyjątkowo sprawnym urzędnikiem i menedżerem udowadniając przy tym, jak ważna w zespole jest rola wybitnej jednostki.

Tomasz Bekrycht zarówno jako naukowiec, prawnik, filozof, muzyk, jak i urzędnik – realizował misję, której poświęcił swoje życie – nie poprzestawał na kontemplowaniu piękna i dobra, ale przede wszystkim czynił je każdego dnia, w każdym aspekcie swojej działalności. Podchodził z ogromnym szacunkiem nie tylko do nauki i pracy, ale przede wszystkim do każdego napotkanego człowieka.

⁸ T. Bekrycht, J. Leszczyński, P. Łabieniec, *Podstawy doktryny prawnej*, Warszawa 2021; T. Bekrycht, *Elementy logiki formalnej*, Warszawa 2017; T. Bekrycht, M. Korycka-Zirk, K. Dobrzyński, *Logiczne zagadnienia prawoznawstwa*, Toruń 2014.

BIBLIOGRAFIA / REFERENCES:

- Bekrycht, T. (2004). Kant: Die Kritik der Konzeption des Naturrechts. In T. Machalova (ed.), *Pravne filosoficky odkaz I. Kanta a soucasne pravni mysleni* (pp. 40-47). Brno: Wydawnictwo Uniwersytetu Masaryka.
- Bekrycht, T. (2007). Metoda analizy fenomenologicznej a prawoznawstwo. *Principia* 47-48.
- Bekrycht, T. (2008). Fenomenologiczna analiza „namysłu” jako element argumentacji w filozofii karaniam. *Studia Prawno-Ekonomiczne* 78, 9-22.
- Bekrycht, T. (2009). *Aprioryczność prawa. Ontologia prawa w fenomenologii Adolfa Reinacha*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Bekrycht, T. (2010). Znaczenie ról semiotycznych wypowiedzi, kontekstu i intencji w interpretacji norm prawa pozytywnego – analiza fenomenologiczna. *Studia Prawno-Ekonomiczne* 82, 11-32.
- Bekrycht, T. (2014). On the Possibility of Justifying the Idea of Human Rights. In M. Zirk-Sadowski, B. Wojciechowski, K. Cern (eds.), *Towards Recognition of Minority Groups. Legal and Communication Strategies*. Nowy Jork: Peter Lang.
- Bekrycht, T. (2015). Prawo pozytywne – faktyczność i obowiązywanie – przemoc i przymus. *Principia* 61-62, 177-203.
- Bekrycht, T. (2015). Fenomenologia – wprowadzenie w lekturę tekstu Edmunda Husserla "Phänomenologie (Der Encyclopaedia Britannica Artikel)". *Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna* 4(2), 92-101.
- Bekrycht, T. (2015). *Transcendentalna filozofia prawa. O zewnętrznym obowiązywaniu i uzasadnieniu istnienia prawa*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Bekrycht, T. (2016). Fenomenologia prawa. In A. Bator, J. Zajadło, M. Zirk-Sadowski (eds.), *Wielka Encyklopedia Prawa. Tom 7. Teoria i Filozofia Prawa* (pp. 288- 291). Warszawa: Wydawnictwo Fundacji Ubi Societas Ibi Ius.

- Bekrycht, T. (2017). *Elementy logiki formalnej*. Warszawa.
- Bekrycht, T. (2017). Totožnost a rozdílnost fenomenologických pojmů práva. In M. Večeřa, M. Hapla (eds.), *Weyrovy dny právní teorie 2017* (pp. 252-265). Masarykova univerzita Brno.
- Bekrycht, T. (2018). Metafyzyka pozytywizmu prawniczego w świetle fenomenologii prawa. *Avant* 9(1), 21-29.
- Bekrycht, T. (2019). The Idea of Positive Law: Immanuel Kant's Transcendental Argument. *Avant* 10(1), 147-157.
- Bekrycht, T. (2020). Fenomenologia prawa. In J. Hołówka, B. Dziobkowski (eds.), *Filozofia prawa. Normy i fakty* (pp. 344-368). Warszawa: PWN.
- Bekrycht, T., Korycka-Zirk, M., Dobrzeniecki, K. (2014). *Logiczne zagadnienia prawoznawstwa*. Toruń: TNOiK.
- Bekrycht, T., Leszczyński J., Łabieniec P. (2021). *Podstawy doktryny prawnej*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Husserl, E. (2015). Fenomenologia ("Encyklopedia Brytyjska": wersja I) (T. Bekrycht trans.). *Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna* 4(2), s. 102-121.
- Reinach, A. (2009). *Aprioryczne podstawy prawa cywilnego* (T. Bekrycht trans.). Kraków: Aureus.